

ЗАЦВЕРДЖАНА

Пaстaнoвa
Мiнiстэртвa aдукaцыi
Рeспублiкi Бeлaрусь
03.06.2021 № 124

Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Асновы бяспекі жыццядзейнасці» для III–VI класаў першага аддзялення дапаможнай школы (дапаможнай школы-інтэрната) для дзяцей з інтэлектуальнай недастатковасцю з беларускай мовай навучання і выхавання

**ГЛАВА 1
АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЗЖЭННІ**

1. Сапраўдная вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Асновы бяспекі жыццядзейнасці» (далей – вучэбная праграма) прызначана для III–VI класаў першага аддзялення дапаможнай школы (дапаможнай школы-інтэрната) для дзяцей з інтэлектуальнай недастатковасцю.

2. Сапраўдная вучэбная праграма разлічана на 33 гадзіны для III класа, 34 гадзіны для IV–VI класаў.

3. Фарміраванне асноў бяспекі жыццядзейнасці ў вучняў з лёгкай інтэлектуальнай недастатковасцю (далей – вучні) з’яўляецца актуальнай педагагічнай праблемай у сувязі з неабходнасцю забяспечыць іх гатоўнасць актыўна і, па магчымасці, самастойна жыць у пастаянна зменлівым свеце. Забеспячэнне асабістай бяспекі ў побыце, па-за домам, на будучай працы можа быць магчымым толькі ў выпадку мэтанакіраванага навучання вучняў асновам бяспекі жыццядзейнасці на вучэбных занятках і замацаванні ўменняў і спосабаў дзейнасці ў пазавучэбны час, у сям’і.

4. Мэта – фарміраванне здольнасці і гатоўнасці падтрымліваць вакол сябе бяспечную жыццёвую прастору, адэкватныя мадэлі паводзін у небяспечных сітуацыях.

5. Задачы:

фарміраваць уменне вызначаць небяспечныя сітуацыі, ацэньваць бяспеку навакольнай прасторы;

фарміраваць практычны вопыт дзеянняў у небяспечных сітуацыях;

фарміраваць усвядомленае стаўленне да ўласнай бяспекі і бяспекі тых, хтот побач.

6. Змест сапраўднай вучэбнай праграмы ўключае наступныя раздзелы:

асабістая бяспека;

тэхнагенная бяпека;

бяпека на вуліцы і ў прыродзе;

сацыяльная бяпека.

Асабістая бяпека ў вучняў залежыць ад сфарміраванасці ў іх індывідуальных асобных якасцяў, якія спрыяюць захаванню здароўя і падтрыманню здаровага ладу жыцця. Аднак большую ўстойлівасць набываюць гэтыя якасці, сфармаваныя свядома.

Фарміраванне асноў тэхнагеннай бяспекі – адна з найбольш значных задач. У раздзеле разглядаюцца пытанні электрабяспекі, транспартнай бяспекі, бяспекі бытавой тэхнікі, вытворчага абсталявання, інфармацыйнай бяспекі, абароны ад тэхнагенных катастроф.

Бяпека на вуліцы і ў прыродзе актуальная ў сувязі з тым, што амаль кожная сям’я перыядычна праводзіць час побач з патэнцыйна небяспечнымі прыроднымі аб’ектамі – вадаёмамі, лясамі.

Забеспячэнне сацыяльнай бяспекі разглядаецца як магчымасць падтрымання ўласнай бяспекі ў працэсе сацыяльнага ўзаемадзеяння. Дадзены кірунак рэалізуецца ў працэсе фарміравання ў вучняў маральных якасцей асобы, што будзе спрыяць калектыўнай бяспецы грамадства.

7. Плaнaвaннe рaбoты пa фaрмiрaвaннi aснoў б'яспeкi ж'цц'ядзeйнacцi (дaлeй – AБЖ) aж'цц'яўлeццa пeдaгaгiчным рaбoтнiкaм нa д'ягнacтычнaй aснoвe. Пaчaткoвaя д'ягнoстыкa пpaвoдзiццa ў пpaцэce вoднa-д'ягнacтычных урoкaў.

8. Aснoўным мeтaдaм фaрмiрaвaнн'я пpaктычных умeнн'яў пa пaдтpымaннi ўлacнaй б'яспeкi з'яўлeццa мeтaд мaдэлявaнн'я ж'цц'ёв'ых cитуaц'ий. Aснoўнымi фoрмaмi aргaнiзaц'ий вучэбн'ых зaн'яткaў пa AБЖ з'яўл'яюццa ўрoк i экcкyрc'ия, у пpaцэce якiх вучнi в'ыкoнвaюць пpaктычн'я дзeянн'я пa рaспaзнaннi нeб'яспeчн'ых cитуaц'ий, ухiлeнн'ю aд нeб'яспeкi, лiквiдaц'ий нacтyпcтвaў нeб'яспeкi. Зaв'яршaць нaвучaльн'ы гoд мoжнa cв'ятaм б'яспeкi, нa якiм вучнi змoгyць пpaдэманcтpaвaць в'ывучaн'я мaдэлі пaвoдзiн i cпocaб'ы дзeянн'яў.

ГЛАВА 2 ЗМЕСТ ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ

III КЛАС (33 г)

Увoднa-д'ягнacтычн'я ўрoкi (2 гaдзiн'ы)

Знaчэннe вучэбн'ых зaн'яткaў пa AБЖ, cтвaрэннe мaт'ывaц'ий дa нaвучaнн'я. Aктуaлiзaц'ия нaяўн'ых звecтaк пpa б'яспeкy ж'цц'ядзeйнacцi. В'ызнaчэннe cтaнy cфaрмiрaвaнacцi ўмeнн'яў i cпocaбaў б'яспeчн'ых пaвoдзiн.

Рaздзeл 1. Acaбiстaя б'яспeкa (10 гaдзiн)

Б'яспeкa i в'ыкaнaннe пpaвлi acaбiстaй гiгieн'ы: м'ыцц'э рyк пeрaд eжaй, пacл'я тyaлeтy, ч'ыcткa зyбoў, пpыняццe дyшa. Бpудн'я рyкi – кpынiцa хвapoбы. Фaрмiрaвaннe ўcтoйлiв'ых мaдэляў б'яспeчн'ых пaвoдзiн. Б'яспeчнaе в'ыкaрыcтaннe пpaдмeтaў acaбiстaй гiгieн'ы (зyбнoй шчoткi, рacчocкi, рyчнiкa, нacaвoй хycтaчкi).

Здapoв'ы лaд ж'цц'я. Aбaв'язкoв'я рaнiшн'я i в'ячэpn'я гiгieнiчн'я пpaцэдyры, фiзiчнaя aктыўнacць. Кaрыcн'я пpaдyкты xapчaвaнн'я.

Б'яспeкa ж'ылл'я. Штo мoжa б'ыць нeб'яспeчн'ым дoмa: бpуд i смeццe як кpынiцa нeб'яспeкi. Як чacтa тpэбa пpaвoдзiць пpыбopкy дoмa: пaдм'ятaць, в'ыцiрaць п'ыл, в'ынociць смeццe, пpaвeтpывaць пaмяшкaннe. В'ыкaнaннe мep б'яспeкi пpы пpыбopц'ы. Пpaвлiы б'яспeчн'ых пaвoдзiн пpы cyxой пpыбopц'ы пaмяшкaнн'я.

Рaздзeл 2. Тэxнaгeннaя б'яспeкa (7 гaдзiн)

Б'яспeчн'я пaвoдзiн'ы нa вyлiц'ы. Пpaвлiы пaвoдзiн пpы пeрaм'яшчэннi гpупaй; пpы пeрaм'яшчэннi caмacтoйнa.

Пpaвлiы пaвoдзiн нa пpып'ынкy гpaмaдcкaгa тpaнcпapтy: чaкaннe тpaнcпapтy; пacaдкa ў тpaнcпapт. Нeб'яспeкi нa пpып'ынкy гpaмaдcкaгa тpaнcпapтy.

Пpaвлiы пaвoдзiн нa пeшaхoдн'ым пepaхoдзe (нaзeмн'ым, пaдзeмн'ым). Пpaвлiы б'яспeчнaгa пepaхoдy пpы пeрaм'яшчэннi гpупaй.

Пpaвлiы б'яспeчн'ых пaвoдзiн y гpaмaдcкiм тpaнcпapцe. Нeб'яспeкi ў гpaмaдcкiм тpaнcпapцe i cпocaб'ы iх пaзб'ягaнн'я (нe зaxoдзiць y пepaпoўнeн'ы тpaнcпapт, exaць ceдз'яч'ы aбo cтoяч'ы, мoцнa тpымaццa зa пopучaнь, в'ыxoдзiць пacл'я пoўнaгa пpып'ынкy, тpымaюч'ыc'я зa пopучaнь).

Пaжap – нeб'яспeкa д'ля ж'цц'я i здapoў'я. Пpaвлiы пaвoдзiн пpы cпpaцoўвaннi пaжapнaй ciгнaлiзaц'ий (гpупaв'ы в'ыxoд з пaмяшкaнн'я, в'ыкaнaннe ўкaзaнн'яў дapoслaгa).

Рaздзeл 3. Б'яспeкa нa вyлiц'ы i ў пpыpoдзe (7 гaдзiн)

Aдзeннe i aбyтaк y aдпaвeднacцi з ceзoнaм i нaдвop'eм з пyнктy глeджaнн'я б'яспeкi: ц'eплaе aбo л'eгкaе aдзeннe; нeпpaмaкaльнaе aдзeннe; н'яcлiзкi aбyтaк; гyмaв'ы aбyтaк.

Бpaдз'яч'ы ж'ыв'eлы. Пpaвлiы пaвoдзiн пpы cycтpэч'ы з бpaдз'яч'ай ж'ыв'eлiнaй: нe бpaць нa рyкi, aдыcцi, пaвeдaмiць дapoслaмy, кaлi cycтpэў aгpэc'iўнyю ж'ыв'eлiнy.

Бяспечныя паводзiны на прагулцы: трымаць дарослага ў полi зроку, не зрываць i не браць у рот раслiны, не кiдаць пясок i камянi.

Раздзел 4. Сацыяльная бяспека (6 гадзiн)

Веданне асабiстых звестак пра сябе: iмя, прозвiшча, адрас. Сiтуацыi, пры якiх гэтыя звесткi трэба распавесцi: згубiўся.

Да каго можна звярнуцца па дапамогу, калi згубiўся. Правiлы паводзiн, калi згубiўся (чакаць дарослага, звярнуцца па дапамогу). Як правiльнa звярнуцца па дапамогу. Якiя звесткi бяспечна паведамляць пра сябе.

Правiлы бяспекi ў групе вучняў: нагляд кожнага за кожным.

Небяспечныя паводзiны аднагодкаў. Правiлы бяспекi пры небяспечных паводзiнах таварыша.

Вынiковы ўрок (1 гадзiна)

Абагульненне вывучанага за навучальны год. Свята бяспекi.

ЧАКАЕМЫЯ ВЫНІКІ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Вучнi ўмеюць:

назваць свае асабiстыя дадзеныя (iмя, прозвiшча, хатнi адрас);

выконваць правiлы асабiстай гiгiены;

удзельнiчаць ва ўборцы памяшкання пад кантролем дарослага;

выконваць правiлы паводзiн на вулiцы i ў грамадскiм транспарце;

выконваць патрабаваннi дарослага, звязаныя з бяпекай;

звртацца па дапамогу да дарослага, калi згубiўся;

выбiраць па сезоне вопратку для прагулкi;

асцярожна ставiцца да жывёл.

IV КЛАС (34 гадзiны)

Уводна-дыягнастычныя ўрокі (2 гадзiны)

Актуалiзацыя наяўных звестак пра бяспеку жыццядзейнасцi. Вызначэнне стану сфармiраванасцi ўменняў i спосабаў бяспечных паводзiн.

Раздзел 1. Асабiстая бяспека (10 гадзiн)

Здаровы лад жыцця: штодзённыя гiгiенiчныя працэдурy, змена бялiзны. Фiзiчная актыўнасць (зарадка, заняткi фiзкультурай) як заклад здароўя.

Распазнаванне прыкмет уласнай хворасцi (боль, жар, млоснасць). Правiлы звароту па дапамогу (паведамляць пра нядужаннi даросламу адразу ж, называць або паказваць, дзе балiць).

Бяспека харчавання. Шкодныя прадукты i напоi. Выбар карысных прадуктаў для прамежкавага прыёму ежы (падвячорак, перакус). Бяспечнае захоўванне прадуктаў харчавання (дзе захоўваюцца розныя прадукты, якiя прадукты нельга захоўваць разам). Правiлы гiгiены пры працы з прадуктамі (мыццё рук, выкарыстанне спецыяльнага адзення).

Бяспека жылля. Бяспека вiльготнай прыборкi (праца з вадой), правiлы паводзiн у памяшканнi з мокрай падлогай.

Правiльнaе асвятленне – бяспека зроку.

Выбар мэблi па росце (з дапамогай дарослага).

Раздзел 2. Тэхнагенная бяспека (7 гадзiн)

Правiлы карыстання мабiльным тэлефонам (не перадаваць у чужыя рукi i iншае).

Правiлы бяспечнага абыходжання з асвятляльнымi электрапрыборамi (выключальнiкi, настольныя лямпы, рэзеткi).

Бяспечныя паводзіны на вуліцы. Рух у групе. Выкарыстанне флікераў. Пераход вуліцы ў адпаведнасці з сігналамі светлафора.

Бяспечныя паводзіны ў грамадскім транспарце. Правілы паводзін для забеспячэння грамадскай бяспекі (саступаць месца для сядзення пажылым людзям, людзям з маленькімі дзецьмі, не перашкаджаць іншым пасажырам). Бяспека ў транспарце ў нестандартных сітуацыях (аўтобус зламаўся, аварыя на дарозе).

Правілы бяспечных паводзін падчас узгарання: паведамленне дарослым аб спрацоўванні пажарнага апавяшчальніка або пажарнай сігналізацыі, прытрымліванне па шляхах эвакуацыі; бяспечныя паводзіны ў месцах эвакуацыі. Тэлефоны экстраных служб пры пажары 101, 112.

Раздзел 3. Бяспека на вуліцы і ў прыродзе (7 гадзін)

Правілы бяспечных паводзін пры неспрыяльных умовах надвор'я (дождж, галалёд). Распазнаванне небяспекі (вада, лёд на дарозе), ухіленне ад яе, ліквідацыя наступстваў (дапамога даросламу ў пасыпанні дарожак пяском або антыгалалёднай сумессю).

Правілы бяспечнага наведвання лесу (выбар адзення; пастаяннае знаходжанне побач з дарослымі; што рабіць, калі згубіўся). Неядомыя ягады і плады ў лесе.

Раздзел 4. Сацыяльная бяспека (7 гадзін)

Бяспечныя паводзіны на вуліцы. Правілы бяспекі ў грамадскіх месцах падчас свят, масавых мерапрыемстваў.

Зварот па дапамогу. Асабістыя дадзеныя (імя, прозвішча, адрас, тэлефон, імёны бацькоў).

Прафілактыка няшчасных выпадкаў, правілы аказання першай дапамогі пры падзенні.

Выніковы ўрок (1 гадзіна)

Абагульненне вывучанага за навучальны год. Свята бяспекі.

ЧАКАЕМЫЯ ВЫНІКІ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Вучні ўмеюць:

- выконваць правілы асабістай гігіены;
- выбіраць карысныя прадукты харчавання для перакусу, падвячорку;
- ажыццяўляць вільготную прыборку памяшкання, выконваючы правілы бяспечных паводзін з вадой;
- выконваць правілы паводзін на вуліцы і ў грамадскім транспарце;
- пераходзіць вуліцу па рэгуляваным пешаходным пераходзе на зялёны сігнал светлафора;
- выконваць патрабаванні дарослага, звязаныя з бяпекай;
- выконваць правілы бяспечных паводзін у лесе;
- дапамагаць даросламу аказаць першую дапамогу чалавеку, які ўпаў;
- звяртацца па дапамогу да дарослага, калі згубіўся, пры страце асабістых рэчаў, назваць асабістыя дадзеныя;
- карыстацца мабільным тэлефонам, каб патэлефанаваць бацькам;
- дапамагаць дарослым у ліквідацыі наступстваў небяспечных сітуацый у побыце і на вуліцы; ведаць тэлефоны выкліку экстраных служб пры пажары.

V клас (34 г)

Уводна-дыягнастычны ўрок (1 гадзіна)

Аktуалізацыя звестак пра бяспеку жыццядзейнасці. Вызначэнне стану сфарміраванасці ўменняў і спосабаў бяспечных паводзін.

Раздзел 1. Асабістая бяспека (8 гадзін)

Здаровы лад жыцця. Захаванне рэжыму дня як прафілактыка ператамлення і захворванняў. Захаванне рэжыму сну і няспання. Правілы падрыхтоўкі да сну.

Прадметы гігіены: асабістыя і агульныя. Правілы карыстання асабістымі прадметамі гігіены.

Бяспека харчавання. Свежыя і сапсаваныя прадукты. Вызначэнне сапсаванага прадукту па знешніх прыкметах, па тэрміне годнасці на пакаванні. Знаходжанне тэрмінаў годнасці на ўпакоўцы прадуктаў, правілы чытання тэрмінаў годнасці. Прафілактыка харчовых атручванняў: прыкметы харчовага атручвання, правілы паводзін пры харчовым атручванні.

Бяспека жылля. Выкананне сухой і вільготнай прыборкі пад кіраўніцтвам дарослага. Непажаданыя жывёлы і насякомыя ў доме.

Выкарыстанне ахоўных і касметычных сродкаў: пальчаткі для рук пры прыборцы, крэм для рук, гігіянічная памада, ахоўны крэм, ахоўная маска.

Раздзел 2. Тэхнагенная бяспека (9 гадзін)

Бяспечныя паводзіны на тратуарах з веласіпеднымі дарожкамі. Распазнаванне дарожнага знака, які абазначае веласіпедную дарожку. Выкананне правіл катання на веласіпедзе, самакаце, іншых сродках перамяшчэння.

Выкананне правіл бяспекі на праезжай частцы дарогі і тратуары. Небяспека перасоўваючага і стаячага транспарту. Транспартныя сродкі аператыўнага прызначэння (хуткая (неадкладная) медыцынская дапамога, органаў унутраных спраў і іншае) (далей – транспарт спецыяльнага прызначэння). Перавага транспарту спецыяльнага прызначэння на праезжай частцы дарогі.

Правілы пераходу вуліцы па рэгуляваным і нерэгуляваным пешаходным пераходзе. Пераход вуліцы пры непрацуючым светлафоры. Віды флікераў і іншых святлаадбівальных прыстасаванняў. Правілы выкарыстання флікераў у цёмны час сутак.

Правілы бяспечных паводзін у чыгуначным транспарце (электрычка, цягнік). Правілы пераходу праз чыгуначныя шляхі.

Правілы бяспекі пры рабоце з электрапрыборамі (прас, асвятляльныя прыборы, электрачайнік).

Правілы бяспечных паводзін пры пажары: выклік экстранных служб па тэлефонах 112 або 101; алгарытм паведамлення інфармацыі аб узгаранні па тэлефоне. Выкананне правіл эвакуацыі; аказанне дапамогі малодшым пры эвакуацыі. Дапамога дарослым пры ліквідацыі наступстваў.

Раздзел 3. Бяспека на вуліцы і ў прыродзе (7 гадзін)

Правілы бяспечных паводзін каля вадаёма. Брудная вада – крыніца хваробы. Выбар вады для пітва (бутэляваная, фільтраваная, кіпячоная).

Правілы бяспекі пры ўзаемадзеянні з хатнімі жывёламі. Аказанне першай дапамогі пры драпінах і ўкусах.

Небяспечныя насякомыя ў прыродзе. Прафілактыка ўкусаў камароў, слепняў, кляшчоў на прагулцы. Сродкі абароны ад укусаў – ахоўныя спрэі, крэмы, мазі. Выбар бяспечнага адзення для наведвання лесу.

Сонечныя апёкі і сонечны ўдар. Прафілактыка: выкарыстанне ахоўных касметычных і ахоўных сродкаў (ахоўныя крэмы, панама, лёгкае светлае адзенне).

Выкананне правіл бяспекі пры працы на агародзе і доглядзе за пакаёвымі раслінамі.

Раздзел 4. Сацыяльная бяспека (8 гадзін)

Узаемаадносіны ў сям'і: клопат, каханне паміж дарослымі і дзецьмі, узаемадапамога і ўзаемавыручка.

Прыкметы небяспечных паводзін членаў сям'і: агрэсіўныя паводзіны. Зварот да педагогаў у выпадках агрэсіўных паводзін і гвалту ў сям'і.

Выкананне правіл бяспекі дома і ў двары. Правілы знаёмства. Прыкметы небяспечнага знаёмства (якія пытанні чужых людзей могуць быць небяспечнымі; небяспека перадачы асабістых рэчаў незнаёмцам). Правілы паводзін у сітуацыі небяспечнага знаёмства.

Небяспека запрашэння ў госці незнаёмых дзяцей і дарослых. Небяспека хаджэння ў госці да незнаёмых дзяцей і дарослых.

Выніковы ўрок (1 гадзіна)

Абагульненне вывучанага за навучальны год. Свята бяспекі.

ЧАКАЕМЫЯ ВЫНІКІ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Вучні ўмеюць:

выконваць правілы асабістай гігіены, даглядаць за прадметамі асабістай гігіены; вызначаць прыкметы сапсаваных прадуктаў; знаходзіць на пакаванні тэрмін годнасці, разумець яго значэнне; выконваць прыборку памяшкання пад кіраўніцтвам дарослага; выконваць правілы паводзін на вуліцы і ў грамадскім транспарце; вызначаць па знешніх прыкметах транспарт спецыяльнага прызначэння, разумець, што абазначаюць гукавыя сігналы дадзеных служб; ведаць алгарытм выкліку экстранай службы пры пажары; выконваць патрабаванні дарослага, звязаныя з бяспекай; выконваць правілы бяспечных паводзін каля вадаёма; выкарыстоўваць ахоўныя сродкі пры знаходжанні на сонцы; карыстацца мабільным тэлефонам, каб патэлефанаваць бацькам; выконваць правілы бяспечных зносін дома; ведаюць, да каго можна звярнуцца па дапамогу; дапамагаць дарослым у ліквідацыі наступстваў небяспечных сітуацый у побыце і на вуліцы.

VI клас (34 г)

Уводна-дыягнастычны ўрок (1 г)

Актуалізацыя ў вучняў наяўных звестак пра бяспеку жыццядзейнасці. Вызначэнне стану сфарміраванасці ўменняў і спосабаў бяспечных паводзін.

Раздзел 1. Асабістая бяпека (8 г)

Здаровы лад жыцця: выкананне правіл асабістай гігіены, рухальнай актыўнасці, рэжыму харчавання. Выкананне правіл інтымнай гігіены. Асабістая бяпека і палавая недатыкальнасць.

Бяпека пры выкарыстанні касметычных сродкаў. Вызначэнне тэрміну прыдатнасці касметычных сродкаў.

Бяспечнае выкарыстанне сталовых прыбораў, посуду і бытавых прыбораў на кухні (відэльцы, нажы, далікатны посуд, агароднінарэзкі, таркі). Бяспечная ўборка пабітага посуду.

Першая дапамога пры парэзе, ранках, насавым крывацёку, іншых дробных траўмах ў побыце.

Раздзел 2. Тэхнагенная бяпека (9 г)

Выкананне правіл бяспекі пры руху па вуліцы ў групе і самастойна. Выбар грамадскага транспарту. Правілы паводзін пры ўзнікненні небяспечнай сітуацыі ў транспарце: выбраў не той маршрут, выйшаў не на тым прыпынку.

Правілы паводзін на чыгуначнай станцыі, у чыгуначным транспарце (электрычцы, цягніку). Вызначэнне небяспечных сітуацый пры пасадцы і выхадзе з вагона.

Камп'ютар, мабільны тэлефон – крыніца ведаў і крыніца небяспекі глабальная кампутарная сетка Інтэрнэт, пошук інфармацыі, выкарыстанне асабістых дадзеных і фатаграфій).

Выкарыстанне бытавых прыбораў – крыніца патэнцыяльнай небяспекі: уключэнне, пакіданне без нагляду. Вызначэнне відавочнай няспраўнасці прыбора да ўключэння: пералом, разрэз проваду, паломка корпуса. Правілы бяспечных паводзін са зламаным бытавым прыборам.

Правілы выкарыстання бытавых прыбораў: пыласоса, праса, выкарыстанне падаўжальніка.

Знакі пажарнай эвакуацыі: абзначэнне шляхоў эвакуацыі, запасных выхадаў, пажарных кранаў, вогнетушыцеляў, тэлефона для выкліку экстранных службаў. Правілы бяспечных паводзін падчас узгарання: эвакуацыя, выклік экстранных службаў. Аказанне дапамогі дарослым пры эвакуацыі малодшых; у ліквідацыі наступстваў узгарання.

Раздзел 3. Бяспека на вуліцы і ў прыродзе (7 г)

Выкананне правіл паводзін на прыродзе. Смецце – крыніца небяспекі. Прыборка смецця, паасобны збор смецця.

Небяспечныя сітуацыі каля вадаёма. Правілы паводзін падчас адпачынку каля вадаёма групай. Небяспечныя сітуацыі ў лесе. Правілы паводзін падчас адпачынку ў лесе.

Правілы паводзін пры сустрэчы з дзікай жывёлай. Шалёныя жывёлы. Атрутныя жывёлы.

Раздзел 4. Сацыяльная бяспека (8 г)

Правілы знаёмства, зносін з навакольнымі людзьмі. Якую інфармацыю аб сабе бяспечна паведамляць незнаёмым людзям. Бяспечныя зносіны ў сацыяльных сетках. Групу па інтарэсах.

Агрэсіўныя паводзіны людзей: правілы бяспекі, да каго можна звярнуцца па дапамогу.

Аказанне дапамогі людзям, якія маюць у ёй патрэбу: пажылым людзям, людзям з інваліднасцю, маленькім дзецям пад кіраўніцтвам дарослых. Удзел у валанцёрскім руху.

Экстранныя службы ў Рэспубліцы Беларусь. Сітуацыі, у якіх неабходна выклікаць экстранныя службы.

Выніковы ўрок (1 г)

Абагульненне вывучанага за навучальны год.

ЧАКАЕМЫЯ ВЫНІКІ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Вучні ўмеюць:

выконваць правілы асабістай гігіены;

падтрымліваць чысціню ў быце, даглядаць свае рэчы;

бяспечна карыстацца бытавымі прыборамі;

бяспечна ўзаемадзейнічаць з хатнімі жывёламі і гадаванцамі;

выконваць правілы паводзін на вуліцы, у грамадскім транспарце;

выконваць правілы бяспечных паводзін на прыродзе;

вызначаць агрэсіўныя паводзіны іншых людзей і правільна паводзіць сябе ў дадзенай сітуацыі;

аказаць першую дапамогу сабе і іншаму чалавеку пры малаважных пашкоджаннях і недамаганнях;

звярнуцца па дапамогу і ведаць свае асабістыя дадзеныя, дадзеныя бацькоў;

вызначаць надзвычайныя сітуацыі (пажар, парушэнне грамадскай бяспекі і іншае).

Вучань ведае:

аб цялеснай і палавой недатыкальнасці; ведае, да каго звярнуцца па дапамогу;

сімптомы захворванняў, пры якіх неабходна звярнуцца да ўрача;

тэлефон эстраннай службы; ведае сітуацыі, калі можна тэлефанаваць па гэтым тэлефоне.

Вучань здольны і гатовы:

весці здаровы лад жыцця;

вызначаць небяспечныя сітуацыі;

адэкватна дзейнічаць у небяспечных сітуацыях (распазнаваць, ухіляцца, ліквідаваць наступствы);

прадухіляць небяспечныя сітуацыі ў побыце;

адказна ставіцца да ўласнай бяспекі і бяспекі навакольных;

прымаць удзел у ліквідацыі прычын небяспечных сітуацый у побыце.

Пералік прыкладных практыкаванняў (сітуацый для мадэлявання)

№	Клас	Сітуацыі для мадэлявання
РАЗДЗЕЛ 1. АСАБІСТАЯ БЯСПЕКА		
1	III клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Мышцё рук пасля вуліцы, перад ежай, пасля туалета». 2. «Выбар асабістых гігіенічных прылад (зубная шчотка, расчоска, ручнік, насоўка)». 3. «Паслядоўнасць ранішніх і вячэрніх гігіенічных працэдур». 4. «Выбар карысных прадуктаў для сняданку, абеду, вячэры». 5. «Бруд і смецце – крыніца небяспекі». 6. «Арганізацыя сухой прыборкі». 7. «Адкрытае акно – крыніца небяспекі».
2	IV клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Паслядоўнасць штодзённых гігіенічных працэдур». 2. «Распазнанне прыкмет захворвання па сімптомах». 3. «Зварот па дапамогу да ўрача». 4. «Распазнанне шкодных прадуктаў і напояў». 5. «Выбар карысных прадуктаў для падвячорка, перакусу». 6. «Складванне прадуктаў у халадзільнік». 7. «Вільготная прыборка». 8. «Выбар крэсла, парты па росце».
3	V клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Складанне рэжыму дня». 2. «Правілы падрыхтоўкі да сну». 3. «Вызначэнне сапсаванага прадукту па знешніх прыкметах». 4. «Знаходжанне тэрмінаў прыдатнасці на ўпакоўцы прадуктаў». 5. «Вызначэнне тэрміну прыдатнасці прадукту». 6. «Што рабіць пры харчовым атручванні». 7. «Сухая і вільготная прыборка». 8. «Падбор ахоўных і касметычных сродкаў».
4	VI клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Вызначэнне тэрміну прыдатнасці касметычных сродкаў». 2. «Прыборка пабітага посуду». 3. «Першая дапамога пры дробных траўмах ў побыце».
РАЗДЗЕЛ 2. ТЭХНАГЕННАЯ БЯСПЕКА		
1	III клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Правілы паводзін на тратуары». 2. «Правілы паводзін на прыпынку грамадскага транспарту». 3. «Пасадка ў транспарт». 4. «Пераход вуліцы па пешаходным пераходзе». 5. «Пераход вуліцы групай». 6. «Паездка ў грамадскім транспарце: уваход, праезд, выхад». 7. «Спрацоўванне пажарнай сігналізацыі: эвакуацыя».
2	IV клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Бяспечнае абыходжанне з асвятляльнымі электрапрыборамі». 2. «Падбор флікера». 3. «Пераход вуліцы ў адпаведнасці з сігналамі святлафора». 4. «Саступі месца». 5. «Нестандартныя сітуацыі: аўтобус зламаўся, аварыя на дарозе». 6. «Шляхі эвакуацыі пры пажары».
3	V клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Прагулка па тратуары з веладарожкай». 2. «Складанне правіл катання на веласіпедзе, самакаце». 3. «Вызначэнне транспарту спецыяльнага прызначэння». 4. «Пераход вуліцы пры непрацоўным святлафоры». 5. «Правілы абыходжання з электрапрыборамі». 6. «Выклік пажарнай службы па тэлефоне». 7. «На чыгуначнай станцыі».

4	VI клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Выбар грамадскага транспарту». 2. «Нестандартная сітуацыя ў транспарце: выбраў не той маршрут». 3. «Нестандартная сітуацыя ў транспарце: выйшаў не на тым прыпынку». 4. «Пошук інфармацыі ў глабальнай кампутарнай сетцы Інтэрнэт». 5. «Вызначэнне няспраўнасці прыбора: пералом, разрэз провада, паломка корпуса». 6. «Што рабіць са зламаным бытавым прыборам». 7. «Выкарыстанне падаўжальніка». 8. «Размяшчэнне знакаў пажарнай эвакуацыі ў будынку школы». 9. «Паездка ў электрычцы».
РАЗДЗЕЛ 3. БЯСПЕКА НА ВУЛІЦЫ І Ў ПРЫРОДЗЕ		
1	III клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Падбор адзення і абутку ў адпаведнасці з сезонам». 2. «Падбор адзення і абутку ў адпаведнасці надвор'ем». 3. «Што рабіць пры сустрэчы з бадзяжнай жывёлай». 4. «Складанне правіл бяспечных паводзін на прагулцы».
2	IV клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Правілы бяспечных паводзін пры неспрыяльных умовах надвор'я (дождж, галалёд)». 2. «Дапамога даросламу ў пасыпанні дарожак пяском або антыгалалёднай сумессю». 3. «Выбар адзення для наведвання лесу». 4. «Вызначаем неядомыя лясныя ягады».
3	V клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Складанне правіл бяспечных паводзін каля вадаёма». 2. «Выбар вады для піцця». 3. «Аказанне першай дапамогі пры драпінах і ўкусах». 4. «Вызначэнне небяспечных насякомых». 5. «Абарона ад укусаў насякомых на прагулцы». 6. «Выбар сродкаў абароны ад укусаў насякомых». 7. «Выбар бяспечнага адзення для наведвання лесу». 8. «Выбар ахоўных сродкаў (ахоўныя крэмы, панама, лёгкае светлае адзенне)».
4	VI клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Складанне правіл паводзін на прыродзе». 2. «Прыборка смецця з раздзельным зборам». 3. «Нестандартныя сітуацыі каля вадаёма». 4. «Небяспечныя сітуацыі ў лесе». 5. «Складанне правіл паводзін на адпачынку ў лесе». 6. «Паводзіны пры сустрэчы з дзікай жывёлай».
РАЗДЗЕЛ 4. САЦЫЯЛЬНАЯ БЯСПЕКА		
1	III клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Паведамленне асабістых звестак: імя, прозвішча, адрас». 2. «Што рабіць, калі згубіўся». 3. «Да каго звярнуцца па дапамогу, калі згубіўся». 4. «Складанне правіл бяспекі ў групе». 5. «Што рабіць пры небяспечных паводзінах таварыша».
2	IV клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Складанне правіл бяспекі ў грамадскіх месцах падчас масавых мерапрыемстваў». 2. «Як звярнуцца па дапамогу. Асабістыя дадзеныя (імя, прозвішча, адрас, тэлефон, імёны бацькоў)». 3. «Аказанне першай дапамогі чалавеку, які ўпаў».
3	V клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Як распазнаць небяспечныя адносіны ў сям'і». 2. «Што рабіць пры небяспечных паводзінах членаў сям'і». 3. «Знаёмімся з аднагодкамі». Прыкметы небяспечнага знаёмства. 4. «На якія пытанні чужых людзей нельга адказваць». 5. «Незнаёмцы і асабістыя рэчы». 6. «Запрашэнне да сябе ў госці». 7. «Незнаёмы кліча ў госці».
4	VI клас	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Складанне правіл паведамлення інфармацыі пра сябе». 2. «Зносіны ў сацыяльных сетках. Групы па інтарэсах». 3. «Што рабіць пры агрэсіўных паводзінах людзей». 4. «Аказанне дапамогі пажылым людзям, людзям з інваліднасцю, маленькім дзецям». 5. Віктарына «Эстранныя службы ў Рэспубліцы Беларусь». 6. «Выклік экстраннай службы па тэлефоне».